

Notitie : Quickscan flora en fauna Koningshof (ong.) te Pijnacker

Datum : 13 juli 2015
Opdrachtgever :
Projectnummer : 211x07747
Opgesteld door : Reinoud Vermoolen

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig. Nabij het plangebied liggen enkele Natura 2000-gebieden en gezien het type ontwikkeling (woningbouw en aanleg weg) dient onderzocht te worden of (significant) negatieve effecten op voorhand uit te sluiten zijn.

Provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit Ecologische Hoofdstructuur (EHS) het Programma Ruimte zijn ruimtelijk vastgelegd in de Verordening Ruimte 2014. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn

vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (artikel 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels en uilen, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten ('categorie 1-4 soorten'). Ten slotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor, dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op, dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze quickscan flora en fauna

In de quickscan zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 5 juni 2015 door een ecooloog van BRO¹ verkennende veldbezoeken gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de checklist aanwezigheid (inschatten mogelijke aanwezigheid vleermuizen in een Flora- en faunawet vooronderzoek) uit het Vleermuisprotocol versie 25 maart 2013.

Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is onder meer gebruik gemaakt van quickscanhulp (quickscanhulp.nl). De quickscanhulp geeft een overzicht van gegevens (van de afgelopen vijf jaar) uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens.

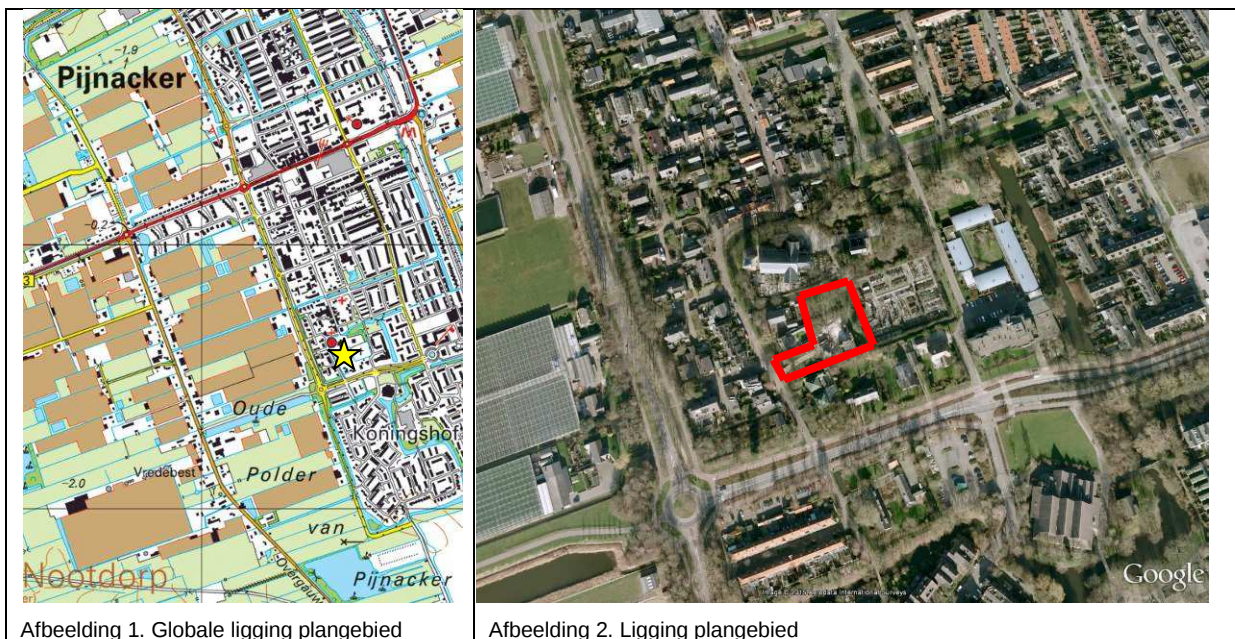
¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens beoordeeld welke beschermde soorten daadwerkelijk voor (kunnen) komen binnen het plangebied en is een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt aan de Koningshof in de bebouwde kom van Pijnacker. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn 89,5-447,5². Het plangebied bestaat uit openbaar groen. De ligging van het plangebied is te zien in onderstaande afbeeldingen.

Huidige situatie

In de huidige situatie is de zuidelijke helft van het plangebied in gebruik als speelweide met daarop enkele speeltoestellen en is de noordelijke helft van het plangebied onderdeel van een bosschage met hoog opgaande bomen. Oppervlaktewater is niet binnen het plangebied zelf aanwezig, maar watergangen bevinden zich direct aangrenzend langs de noord-, west- en oostzijde. Vegetatie is aanwezig in de vorm van hoog opgaande bomen in het noordelijke deel met hoge ruigtevegetatie onderbegroeiing. Daarnaast staan er enkele bomen en struiken langs de westzijde van het plangebied en struweel langs de zuidzijde. Het overige deel van het plangebied bestaat uit grasvegetatie welke intensief gemaaid wordt. De volgende afbeeldingen geven een impressie van het plangebied en directe omgeving.

² De getallen staan respectievelijk voor de x-coördinaat en de y-coördinaat van de linkerbenedenhoek van het betreffende kilometervak.

Westrand plangebied met naastgelegen watergang

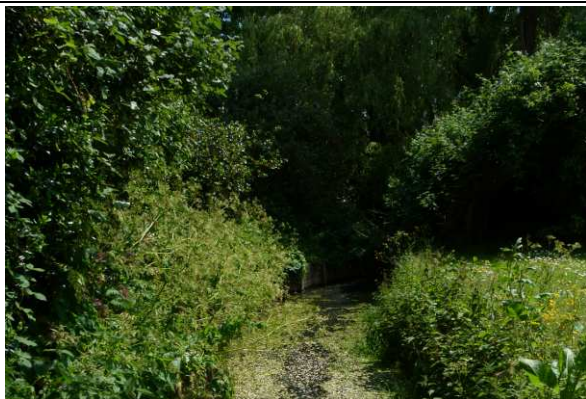
Zuid(west)elijk deel met speeltoestellen

Noordwesthoek plangebied

Oostelijk deel plangebied met kijkrichting naar noorden

Watergang oostzijde plangebied

Bosschage met onderbegroeiing

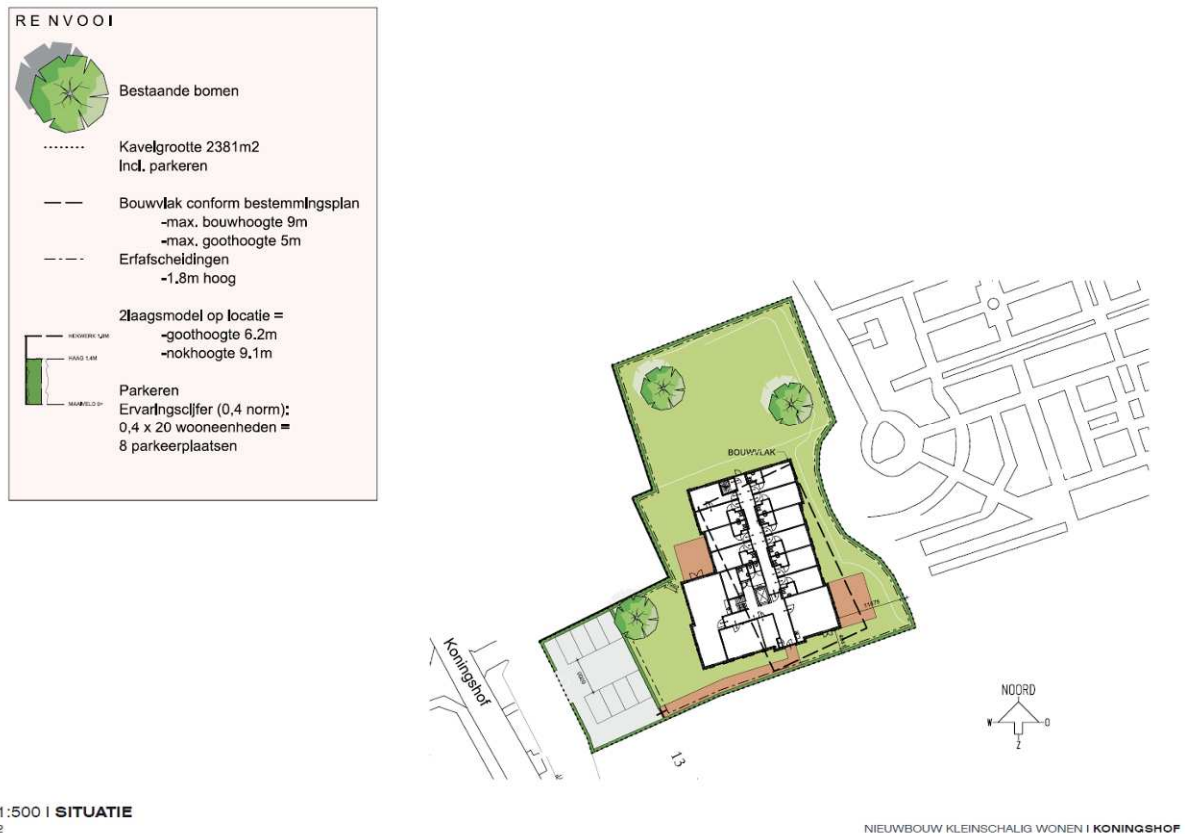
Bosschage met onderbegroeiing

Watergang langs noordzijde plangebied

Toekomstige (geplande) situatie

De gewenste ontwikkeling betreft nieuwbouw (kleinschalig wonen voor ouderen) met bijbehorende parkeerplaatsen en tuin. Hiervoor zal grondverzet worden gepleegd en vegetatie worden weggehaald waaronder kap van bomen en struiken. De volgende afbeelding geeft een impressie van de toekomstige situatie.

Afbeelding 3. Toekomstige situatie plangebied.

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

Het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebied, het Natura 2000-gebied Meijndel en Berkheide, ligt op meer dan 10 kilometer van het plangebied. Gezien de afstand tot en de aard van de ontwikkeling zijn negatieve effecten op het Natura 2000 gebied op voorhand uitgesloten. In de planvorming zal derhalve geen rekening gehouden moeten te worden met de Natuurbeschermingswet.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt geheel buiten de EHS. In de planvorming voor deze ontwikkeling hoeft verder geen rekening gehouden te worden met planologische bescherming van natuurwaarden.

Toetsing Flora- en faunawet

Vaatplanten

Tijdens de veldbezoeken zijn geen beschermde plantensoorten binnen het plangebied aangetroffen zoals uit de omgeving bekend zijnde daslook en rietorchis (beide tabel 2). Overige beschermde soorten planten worden gezien het aanwezige ongeschikte biotoop niet verwacht. Negatieve effecten voor vaatplanten worden op voorhand uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Enkele algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren van tabel 1 (egel, huisspitsmuis, etc.) kunnen van het plangebied gebruik maken.

Het voorkomen van de strenger beschermde soort waterspitsmuis (tabel 3) is uit de bredere omgeving bekend. Vaste verblijfplaatsen en geschikt foerageergebied voor deze soorten zijn binnen het plangebied niet aanwezig. Overige zwaarder beschermde soorten worden niet verwacht binnen het plangebied. Negatieve effecten voor strenger beschermde soorten grondgebonden zoogdieren worden op voorhand uitgesloten.

Effectenbeoordeling

Voor de genoemde soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn geen specifieke maatregelen nodig.

Vleermuizen

Uit het plangebied en/of de (directe) omgeving zijn waarnemingen bekend van diverse soorten vleermuizen (allen zwaar beschermde soorten van tabel 3) zoals gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis. Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van potentiële vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen binnen het plangebied. Deze zijn niet aanwezig in de te kappen bomen vanwege het ontbreken van voor vleermuizen geschikte holten. De bosschage en randen van het plangebied zullen naar verwachting onderdeel vormen van foerageergebied en vliegroutes voor in de omgeving verblijvende vleermuizen.

Effectenbeoordeling

Met de kap van nagenoeg alle bomen binnen het plangebied is een negatief effect op eventuele aanwezige vliegroutes niet te verwachten, aangezien er langs de randen buiten het plangebied doorgaande bomenrijen en struweel vliegroutes behouden blijven. Met de ontwikkeling zal geen essentieel leefgebied verloren gaan, er blijft naar verwachting voldoende geschikt foerageergebied voorhanden in de (directe) omgeving van het plangebied. Negatieve effecten voor vleermuizen worden uitgesloten.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en nabij het plangebied meerdere vogels waargenomen waaronder houtduif, merel, zwartkop en tijtjaf. Genoemde vogelsoorten zullen naar verwachting broeden in en onder de opgaande vegetatie binnen het plangebied.

Er zijn geen vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (waarvan ook het leefgebied/de functionele leefomgeving beschermd is) aangetroffen binnen het plangebied. (Potentiële) nestlocaties zijn afwezig, het plangebied zelf kan hooguit onderdeel uitmaken van het leefgebied voor uit de omgeving

bekend zijnde soorten als huismus, ransuil en sperwer. Overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten die in de (wijdere) omgeving kunnen broeden zoals steenuil en buizerd worden niet binnen het plangebied verwacht gezien de situering van het plangebied binnen de bebouwde kom en/of de aanwezige ongeschikte biotopen voor deze soorten.

Effectenbeoordeling

Voor de ontwikkeling zal vegetatie worden weggehaald. De nesten van vogelsoorten die in de vegetatie kunnen broeden zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Als broedseizoen kan hier de periode tussen half maart en half augustus globaal worden aangehouden. Door werkzaamheden buiten deze broedperiode uit te voeren, wordt het risico op verstoring van broedsels sterk verminderd. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende of nestelende vogels aanwezig zijn, mogen ook tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd. Door inspectie voor aanvang van werkzaamheden op aanwezige legsels of nestjongen en indien deze aanwezig zijn, de werkzaamheden uit te stellen tot nadat de jongen zijn uitgevlogen, worden negatieve effecten voor vogels uitgesloten.

Met de ontwikkeling zal naar verwachting geen belangrijk leefgebied van in de omgeving broedende soorten als huismus, ransuil en sperwer verloren gaan. Negatieve effecten voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn uitgesloten.

Vissen, amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Vissen en voortplantingslocaties van amfibieën zijn op voorhand uitgesloten. Het is niet geheel uitgesloten dat een zwervend exemplaar van een algemene amfibieënsoort als gewone pad (tabel 1) binnen het plangebied voorkomt. Tijdens de aanlegfase is het niet geheel op voorhand uit te sluiten dat rugstreeppad (tabel 3), bekend uit de (directe) omgeving het plangebied intrekt. Rugstreeppadden komen voor in terreinen met een hoge dynamiek zoals bouwlocaties.

Het voorkomen van reptielen als ringslang (tabel 3) is niet uit de nabije omgeving bekend en gezien de ongeschikte biotoop binnen het plangebied worden overige soorten reptielen uitgesloten.

Effectenbeoordeling

Voor soorten uit tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn geen specifieke maatregelen nodig.

In verband met de aanwezigheid van de rugstreeppad in de (directe) omgeving, is het noodzakelijk om situaties waarbij vergraafbaar zand blijft liggen, evenals laagten waarin water kan stagneren, te voorkomen.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied geen waarde door het ontbreken van geschikt biotoop. Het voorkomen van beschermde ongewervelde soorten binnen het plangebied is daarmee met voldoende zekerheid uit te sluiten.

Conclusie en aanbevelingen

- De bosschage en randen van het plangebied zullen naar verwachting onderdeel vormen van foerageergebied en vliegroutes voor in de omgeving verblijvende vleermuizen. Met de kap van nagenoeg alle bomen binnen het plangebied is een negatief effect op eventuele aanwezige vliegroutes niet te verwachten, aangezien er langs de randen buiten het plangebied doorgaande bomenrijen en struweel vliegroutes behouden blijven. Met de ontwikkeling zal geen essentieel leefgebied verloren gaan, er blijft naar verwachting voldoende geschikt foerageergebied voorhanden in de (directe) omgeving van het plangebied. Negatieve effecten voor vleermuizen worden uitgesloten.
- Binnen het plangebied zijn broedende vogels te verwachten in de bomen, struiken en onderbegroeiing in de bosschage. De nesten van vogelsoorten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Voor de binnen het plangebied voorkomende vogelsoorten kan de periode tussen half maart en half augustus worden aangehouden als broedseizoen. Door de werkzaamheden buiten de broedperiode uit te voeren (en/of door eventuele aanvullende inspectie voor aanvang van werkzaamheden op de aanwezigheid van broedende vogels), kunnen negatieve effecten voorkomen worden. Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaatsvinden dienen de uitvoeringslocaties vooraf en tijdens de werkzaamheden ongeschikt gemaakt te zijn voor broedende vogels door de vegetatie tijdig voor het broedseizoen te verwijderen.
- Het plangebied kan onderdeel uitmaken van het leefgebied voor uit de omgeving bekend zijnde vogelsoorten als huismus, ransuil en sperwer waarvan de nesten jaarrond (als ook de functionele leefomgeving) beschermd zijn. Met de ontwikkeling zal geen belangrijk leefgebied voor deze soorten verloren gaan. Negatieve effecten voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn uitgesloten.
- Binnen het plangebied zijn mogelijk enkele algemeen beschermde soorten (tabel 1) zoogdieren en amfibieën aanwezig. In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Er zijn geen specifieke maatregelen nodig voor zoogdieren en amfibieën.
- Negatieve effecten op streng beschermde soorten grondgebonden zoogdieren, vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, amfibieën, reptielen, vissen en overige ongewervelden als gevolg van de ontwikkeling zijn gezien het ontbreken van vaste verblijfplaatsen en geschikt leefgebied voor deze soorten op de uitvoeringslocaties uitgesloten. Nader onderzoek hiernaar is niet aan de orde.